

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

7. september 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — forbrugerbeskyttelse — urimelig handelspraksis — direktiv 2005/29/EF — artikel 5 og 7 — tilgift — salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software — væsentlige oplysninger om prisen — vildledende udeladelse — forbrugeren kan ikke erhverve samme type computer, som ikke er udstyret med software«

I sag C-310/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) ved afgørelse af 17. juni 2015, indgået til Domstolen den 25. juni 2015, i sagen:

Vincent Deroo-Blanquart

mod

Sony Europe Limited, der er indtrådt i Sony France SA's rettigheder

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D. Šváby, og dommerne J. Malenovský og M. Safjan (refererende dommer),

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Vincent Deroo-Blanquart ved avocat P. Rémy-Corlay
- Sony Europe Limited, der er indtrådt i Sony France SA's rettigheder, ved avocat P. Spinosi
- den franske regering ved D. Colas, J. Traband og S. Ghiandoni, som befuldmægtigede
- den belgiske regering ved J.-C. Halleux og J. Van Holm, som befuldmægtigede
- den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vlácil og S. Šindelková, som befuldmægtigede

* Processprog: fransk.

— Europa-Kommissionen ved D. Roussanov, M. Van Hoof og K. Herbout-Borcza, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5 og 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT 2005, L 149, s. 22).
- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Vincent Deroo-Blanquart, med bopæl i Frankrig, og Sony Europe Limited (herefter »Sony«), der er indtrådt i Sony France SA's rettigheder, og som er etableret i Frankrig, vedrørende en handelspraksis, som består i salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Følgende er fastsat i 13., 14., 17. og 18. betragtning til direktiv 2005/29:
 - »(13) [...] Det enkelte, fælles generelle forbud, som er fastsat ved dette direktiv, omfatter [...] urimelig handelspraksis, der forvrider forbrugernes økonomiske adfærd. [...] Det generelle forbud suppleres af bestemmelser om de to typer handelspraksis, der forekommer allerhyppigst, nemlig vildledende handelspraksis og aggressiv handelspraksis.
 - (14) Det er ønskeligt, at begrebet vildledende handelspraksis omfatter de former for praksis, herunder vildledende reklame, hvor forbrugeren bedrages og dermed forhindres i at træffe et informeret og således effektivt valg. I overensstemmelse med medlemsstaternes love og praksis vedrørende vildledende reklame er vildledende praksis i dette direktiv inddelt i vildledende handlinger og vildledende udeladelser. For så vidt angår udeladelser er der i direktivet opstillet en begrænset række vigtige oplysninger, som forbrugeren skal bruge for at kunne træffe en informeret transaktionsbeslutning. [...]
 - [...]
 - (17) Med henblik på at sikre yderligere retssikkerhed er det ønskeligt at få præciseret, hvilke former for handelspraksis der under alle omstændigheder anses for urimelige. Bilag I indeholder derfor en fuldstændig liste over alle disse former for praksis. Disse former for handelspraksis er de eneste, der kan anses for urimelige, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i artikel 5-9. [...]

(18) [...] I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og for at den beskyttelse, der ligger i det, rent faktisk kan fungere, anvender dette direktiv som benchmark en under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger, således som denne fortolkes af Domstolen [...]

4 Dette direktivs artikel 2, som har overskriften »Definitioner«, bestemmer følgende:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

c) »produkt«: en vare eller tjenesteydelse [...]

d) »virksomheders handelspraksis over for forbrugerne« (i det følgende også benævnt »handelspraksis«): en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovning, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne

e) »væsentlig forvridning af forbrugernes økonomiske adfærd«: anvendelse af en handelspraksis, som mærkbart indskrænker forbrugerens evne til at træffe en informeret beslutning, hvorved forbrugeren træffer en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet

[...]

h) »erhvervsmæssig diligenspligt«: standarden for de særlige færdigheder og den omhu, som en erhvervsdrivende med rimelighed kan forventes at udvise over for forbrugerne, og som skal stå i et rimeligt forhold til hæderlig markedspraksis og/eller det generelle princip om god tro inden for den erhvervsdrivendes virkefelt

i) »købsopfordring«: en kommerciel kommunikation, hvori produktets karakteristika og pris er angivet på en måde, som er passende i forhold til det anvendte kommercielle kommunikationsmiddel, og hvorved forbrugeren sættes i stand til at foretage et køb

[...]

k) »transaktionsbeslutning«: en beslutning, der træffes af en forbruger, om hvorvidt, hvordan og på hvilke betingelser han vil købe, foretage fuld eller delvis betaling for, beholde eller afhænde et produkt eller udøve en aftalemæssig rettighed i forbindelse med produktet, uanset om forbrugeren beslutter at foretage en transaktion eller at undlade dette

[...]«

5 Nævnte direktivs artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer følgende i stk. 1:

»Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.«

6 Samme direktivs artikel 4 med overskriften »Det indre marked« fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne må hverken begrænse friheden til at levere tjenesteydelser eller den frie bevægelighed for varer af grunde, der kan henføres til de områder, hvor der med dette direktiv sker en tilnærmelse.«

7 Artikel 5 i direktiv 2005/29, der har overskriften »Forbud mod urimelig handelspraksis«, er affattet således:

»1. Urimelig handelspraksis forbydes.

2. En handelspraksis er urimelig, hvis:

a) den er i modstrid med kravet om erhvervsmæssig diligenpligt

og

b) væsentligt forvrider eller kan forventes væsentligt at forvride den økonomiske adfærd i forhold til produktet hos gennemsnitsforbrugeren, som bliver genstand for den, eller som den er rettet mod, eller, hvis den pågældende handelspraksis rettes mod en særlig gruppe af forbrugere, hos et gennemsnitligt medlem af denne gruppe.

[...]

4. En handelspraksis er i særdeleshed urimelig, hvis den er

a) vildledende, jf. artikel 6 og 7

eller

b) aggressiv, jf. artikel 8 og 9.

5. I bilag I findes fortegnelsen over de former for handelspraksis, som under alle omstændigheder vil blive betragtet som urimelige. [...]«

8 Dette direktivs artikel 6 med overskriften »Vildledende handlinger« bestemmer i stk. 1:

»En handelspraksis betragtes som vildledende, hvis den indeholder urigtige oplysninger og derfor er usandfærdig eller f.eks. i kraft af sin generelle fremstillingsform vildleder eller kan forventes at vildlede en gennemsnitsforbruger, selv om oplysningerne er faktisk korrekte, med hensyn til et eller flere af følgende elementer og under alle omstændigheder foranlediger eller kan forventes at foranledige ham til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet:

[...]«

9 Dette direktivs artikel 7 med overskriften »Vildledende udeladelser« bestemmer følgende:

»1. En handelspraksis betragtes som vildledende, hvis den i sin faktuelle sammenhæng, idet der tages hensyn til alle elementer og forhold og begrænsningerne ved kommunikationsmediet, udelader væsentlige oplysninger, som gennemsnitsforbrugeren har behov for i den pågældende situation for at træffe en informeret transaktionsbeslutning, og derved foranlediger gennemsnitsforbrugeren eller kan forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet.

2. Det betragtes også som en vildledende udeladelse, hvis en erhvervsdrivende skjuler eller på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde præsenterer væsentlige oplysninger, jf. stk. 1 og under hensyntagen til elementerne i dette stykke, eller undlader at angive den kommercielle hensigt med den pågældende handelspraksis, hvis den ikke allerede fremgår tydeligt af sammenhængen, og hvis dette i nogen af disse tilfælde foranlediger gennemsnitsforbrugeren eller kan forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet.«

[...]

4. Ved en opfordring til køb betragtes følgende oplysninger som væsentlige, hvis de ikke allerede fremgår tydeligt af sammenhængen:

a) produktets vigtigste karakteristika i et omfang, der svarer til mediet og produktet

[...]

c) prisen inklusive afgifter, eller, hvis produktets art gør, at prisen ikke med rimelighed kan udregnes på forhånd, den måde, hvorpå prisen udregnes, samt, hvor det er relevant, alle yderligere omkostninger vedrørende fragt, levering eller porto eller, hvor sådanne omkostninger ikke med rimelighed kan udregnes på forhånd, oplysninger om, at der kan forekomme sådanne yderligere omkostninger.

[...]«

10 Bilag I til direktiv 2005/29, der indeholder en fortegnelse over de former for handelspraksis, som under alle omstændigheder vil blive betragtet som urimelige, nævner blandt disse former for aggressiv handelspraksis i punkt 29 den følgende praksis:

»Der afkræves omgående eller senere betaling for [...] produkter, som den erhvervsdrivende har leveret, selv om forbrugeren ikke har anmodet herom [...] (levering uden forudgående anmodning).«

Fransk ret

11 Artikel L. 111-1 i code de la consommation (forbrugerlov) i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemte følgende:

»Enhver erhvervsdrivende, der sælger varer eller tjenesteydelser, skal inden indgåelse af kontrakten give forbrugeren mulighed for at få kendskab til de væsentlige karakteristika ved varen eller tjenesteydelsen.«

12 Artikel L. 113-3, stk. 1, i code de la consommation i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemte følgende:

»Enhver, der sælger varer eller leverer tjenesteydelser, skal ved mærkning, etikettering, opslag eller på anden passende vis oplyse forbrugeren om prisen, eventuelle begrænsninger af kontraktansvaret og særlige salgsbetingelser i overensstemmelse med de forskrifter, som fastsættes af ministeren [...]«

13 Artikel L. 120-1 i code de la consommation i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemte følgende:

«Urimelig handelspraksis forbydes. En handelspraksis er urimelig, når den strider imod kravet om erhvervsmæssig dilignenspligt, og når den væsentligt forvrider, eller kan forventes væsentligt at forvrider, en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd i relation til en vare eller en tjenesteydelse.

[...]

II. - De former for vildledende handelspraksis, der er defineret i artikel L. 121-1 og L. 121-1-1, og de former for aggressiv handelspraksis, der er defineret i artikel L. 122-11 og L. 122-11-1, udgør navnlig urimelig handelspraksis.«

14 I artikel L. 121-1 i code de la consommation i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, var følgende fastsat:

»I.- En handelspraksis er vildledende, såfremt den udøves under en af følgende omstændigheder:

[...]

2. Når den bygger på urigtige eller vildledende påstande, oplysninger eller fremstillinger [...]

[...]

II. - En handelspraksis er ligeledes vildledende, når den, under hensyn til det anvendte kommunikationsmedies begrænsninger og de foreliggende omstændigheder, på en uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde udelader, skjuler eller præsenterer væsentlige oplysninger, eller undlader at angive den kommercielle hensigt med den pågældende handelspraksis, hvis den ikke allerede fremgår tydeligt af sammenhængen.

[...]

I enhver kommerciel kommunikation, der udgør en opfordring til køb og er bestemt til forbrugeren, og som nævner pris og karakteristika for den vare eller tjenesteydelse, der tilbydes, betragtes de følgende oplysninger som væsentlige:

1. Varens eller tjenesteydelsens vigtigste karakteristika.

[...]

3. Prisen inklusive afgifter og de leveringsomkostninger, der påhviler forbrugeren, eller den måde, hvorpå disse beregnes, hvis de ikke kan fastsættes på forhånd.

[...]

III. Afsnit I finder anvendelse på erhvervsdrivendes praksis.«

15 Artikel L. 122-1, stk. 1, i code de la consommation i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemte følgende:

»Det er forbudt at nægte at sælge et produkt eller tjenesteydelse til en forbruger uden gyldig grund og at gøre salget af et produkt betinget af, at der købes en bestemt mængde, eller at der samtidig købes et andet produkt eller en anden tjenesteydelse, og at gøre leveringen af en tjenesteydelse betinget af, at der leveres en anden tjenesteydelse eller købes et produkt.«

16 I artikel L. 122-1, stk. 1, i code de la consommation i den affattelse, der var gældende fra den 19. maj 2011 til den 30. juni 2016, var fastsat:

»Det er forbudt at nægte at sælge et produkt eller tjenesteydelse til en forbruger uden gyldig grund og at gøre salget af et produkt betinget af, at der købes en bestemt mængde, eller at der samtidig købes et andet produkt eller en anden tjenesteydelse, og at gøre leveringen af en tjenesteydelse betinget af, at der leveres en anden tjenesteydelse eller købes et produkt, når denne betingelse udgør en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel L. 120-1.«

- 17 Artikel L. 122-3, stk. 1, i code de la consommation i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemte følgende:

»Levering af varer eller tjenesteydelser uden forudgående bestilling fra forbrugeren er forbudt, hvis leverancen indeholder en anmodning om betaling. Den forbruger, der modtager en vare eller tjenesteydelse, kan ikke pålægges nogen forpligtelse i strid med dette forbud.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 18 Det fremgår af sagsakterne i hovedsagen, at Vincent Deroo-Blanquart den 27. december 2008 i Frankrig købte en bærbar computer af mærket Sony, model VAIO VGN-NR38E, der var udstyret med præinstalleret software, såsom dels styresystemet Microsoft Windows Vista édition Home Premium, dels forskellige softwareapplikationer.
- 19 Ved den første anvendelse af denne computer afviste Vincent Deroo-Blanquart at acceptere den »slutbrugerlicensaftale« for styresystemet, der blev vist på computerskærmen, og anmodede den 30. december 2008 Sony om at tilbagebetale den del af prisen for computeren, som udgjorde prisen for den præinstallerede software.
- 20 Ved skrivelse af 8. januar 2009 afslog Sony at tilbagebetale dette beløb og gjorde gældende, at computerne af modellen VAIO og den præinstallerede software tilsammen udgjorde et enkelt og uadskilleligt tilbud. Efter drøftelser foreslog Sony den 15. april 2009 Vincent Deroo-Blanquart at ophæve salget og tilbagebetale hele købsprisen, dvs. 549 EUR, mod at computeren blev leveret tilbage.
- 21 Vincent Deroo-Blanquart afslog dette forslag og anlagde ved stævning af 17. februar 2011 sag mod Sony ved tribunal d'instance d'Asnières (retten i første instans i Asnières, Frankrig) med påstand om bl.a. betaling af 450 EUR i godtgørelse for den præinstallerede software samt betaling af 2 500 EUR for den skade, der var lidt pga. den urimelige handelspraksis.
- 22 Ved dom af 13. september 2012 frifandt tribunal d'instance d'Asnières Sony i det hele.
- 23 Vincent Deroo-Blanquart iværksatte appel af denne dom ved cour d'appel de Versailles (appeldomstolen i Versailles, Frankrig).
- 24 Ved dom af 5. november 2013 stadfæstede cour d'appel de Versailles den appellerede dom og konstaterede, at det pågældende salg hverken udgjorde en urimelig handelspraksis i form af tvangssalg, som er forbudt under alle omstændigheder, en urimelig handelspraksis i form af koblingssalg eller en vildledende eller aggressiv handelspraksis.
- 25 Vincent Deroo-Blanquart iværksatte appel af dommen afsagt af cour d'appel de Versailles ved Cour de cassation (kassationsdomstolen, Frankrig).
- 26 Efter at have konstateret, at de nationale bestemmelser er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2005/29, har Cour de cassation besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 5 og 7 i [...] direktiv 2005/29[...] fortolkes således, at tilgift bestående i, at en computer sælges udstyret med præinstalleret software, udgør en vildledende urimelig handelspraksis, når producenten af computeren gennem sin forhandler har givet oplysninger om hvert enkelt af de præinstallerede programmer, men ikke angivet prisen for hvert enkelt program?

- 2) Skal artikel 5 i direktiv 2005/29 fortolkes således, at tilgift bestående i, at en computer sælges udstyret med præinstalleret software, udgør en urimelig handelspraksis, når producenten ikke giver forbrugeren andet valg end at acceptere softwaren eller lade salget blive ophævet?
- 3) Skal artikel 5 i direktiv 2005/29 fortolkes således, at tilgift bestående i, at en computer sælges udstyret med præinstalleret software, udgør en urimelig handelspraksis, når forbrugeren ikke kan erhverve en computer, som ikke er udstyret med software, hos den samme producent?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det andet og det tredje spørgsmål

- 27 Med det andet og det tredje spørgsmål, som skal behandles først og samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en handelspraksis, som består i salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, uden mulighed for forbrugeren for at erhverve den samme type computer, der ikke er udstyret med præinstalleret software, udgør en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 2, og artikel 7 i direktiv 2005/29.
- 28 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at en tilgift, der er baseret på, at mindst to forskellige produkter eller tjenesteydelser kombineres til et enkelt tilbud, udgør kommercielle handlinger, der klart er omfattet af en erhvervsdrivendes forretningsstrategi, og direkte tilsigter promovning og afsætning. Det følger heraf, at de derfor udgør en handelspraksis som omhandlet i artikel 2, litra d), i direktiv 2005/29 og derfor er omfattet af dets anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 23.4.2009, VTB-VAB og Galatea, C-261/07 og C-299/07, EU:C:2009:244, præmis 50).
- 29 Som det udtrykkeligt præciseres i 17. betragtning til direktiv 2005/29, er det desuden kun de former for handelspraksis, der er nævnt i den udtømmende fortegnelse i bilag I til dette direktiv, der vil blive betragtet som urimelige under alle omstændigheder, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i dette direktivs artikel 5-9 (dom af 19.9.2013, CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Domstolen har imidlertid allerede fastslået, at tilgift ikke findes blandt de former for praksis, der er nævnt i bilag I til direktiv 2005/29, og at dette direktiv er til hinder for et generelt og præventivt forbud mod tilgift uafhængigt af nogen som helst efterprøvelse af dens urimelige karakter på grundlag af de kriterier, der er fastlagt i direktivets artikel 5-9 (dom af 23.4.2009, VTB-VAB og Galatea, C-261/07 og C-299/07, EU:C:2009:244, præmis 57 og 62).
- 31 Det er dermed i lyset af indholdet af og den generelle opbygning af dette direktivs artikel 5-9, at den eventuelle urimelige karakter af de i hovedsagen omhandlede former for handelspraksis skal undersøges (jf. i denne retning dom af 23.4.2009, VTB-VAB og Galatea, C-261/07 og C-299/07, EU:C:2009:244, præmis 58).
- 32 En handelspraksis kan i denne henseende alene betragtes som urimelig som omhandlet i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2005/29 på to betingelser, idet den dels skal være i strid med kravet om erhvervsmæssig diligenspligt, dels skal væsentligt forvride, eller kunne forventes væsentligt at forvride, en gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd i forhold til produktet (jf. dom af 19.12.2013, Trento Sviluppo og Centrale Adriatica, C-281/12, EU:C:2013:859, præmis 28). Det bemærkes i denne henseende, at dette direktiv i henhold til 18. betragtning hertil som bedømmelseskriterium anvender en under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger.

- 33 Herved opstår for det første spørgsmålet, om en erhvervsdrivende, der under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, kun sælger computere, der er udstyret med præinstalleret software, tilsidesætter kravet om erhvervsmæssig diligenspligt, der defineres i artikel 2, litra h), i direktiv 2005/29 som standarden for de særlige færdigheder og den omhu, som en erhvervsdrivende med rimelighed kan forventes at udvise over for forbrugerne, og som skal stå i et rimeligt forhold til hæderlig markedspraksis og/eller det generelle princip om god tro inden for den erhvervsdrivendes virkefelt.
- 34 Det skal derfor undersøges, om den erhvervsdrivendes adfærd eventuelt tilsidesætter hæderlig markedspraksis eller det generelle princip om god tro inden for den erhvervsdrivendes virkefelt, i det foreliggende tilfælde fremstilling af hardware til den brede offentlighed, i lyset af en gennemsnitsforbrugers berettigede forventninger.
- 35 I det foreliggende tilfælde fremgår det bl.a. af forelæggelsesafgårelsen, at Sonys salg af computere, som er udstyret med præinstalleret software, opfylder de forventninger, der fremgår af en analyse af det pågældende marked, hos en stor del af forbrugerne, der foretrækker at købe en computer, der er udstyret på denne måde, og som kan anvendes straks, fremfor at købe computer og software adskilt. Det fremgår endvidere af forelæggelsesafgårelsen, at Vincent Deroo-Blanquart, inden han købte den i hovedsagen omhandlede computer, som forbruger var blevet behørigt informeret af Sony gennem forhandleren om, at softwaren var præinstalleret på denne computer, og om de nøjagtige karakteristika for hvert enkelt softwareprogram. Efter købet ved den første anvendelse af denne computer tilbød Sony Vincent Deroo-Blanquart endelig muligheden for enten at acceptere »slutbrugerlicensaftalen« for at kunne anvende den nævnte software eller at ophæve købet.
- 36 Domstolen har i denne henseende allerede præciseret, at hvis der bl.a. gives korrekte oplysninger til forbrugeren, kan en tilgift af forskellige varer eller tjenesteydelser opfylde de krav til rimelighed, der er fastsat i direktiv 2005/29 (jf. dom af 23.4.2009, VTB-VAB og Galatea, C-261/07 og C-299/07, EU:C:2009:244, præmis 66).
- 37 Det bemærkes i denne forbindelse, at omstændigheder, som dem, der er nævnt i denne doms præmis 35, nemlig bl.a. behørig information af forbrugeren, overensstemmelse mellem tilgiften og forventningerne hos en stor del af forbrugerne samt forbrugers mulighed for at acceptere alle komponenterne i dette tilbud eller opnå en ophævelse af salget, kan opfylde kravene til hæderlig markedspraksis eller det generelle princip om god tro på området for fremstilling af hardware til den brede offentlighed, idet den erhvervsdrivende således har udvist omhu over for forbrugeren. Det tilkommer følgelig den nationale ret at tage dem i betragtning inden for rammerne af den samlede bedømmelse af alle omstændighederne i hovedsagen under overholdelse af kravet om erhvervsmæssig diligenspligt.
- 38 Det skal for det andet undersøges, om en handelspraksis, som består i salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, uden mulighed for forbrugeren for at erhverve den samme type computer, der ikke er udstyret med præinstalleret software, fører eller kan føre til en væsentlig forvridning af gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd i forhold til produktet, dvs. som i overensstemmelse med artikel 2, litra e), i direktiv 2005/29 mærkbart indskrænker hans evne til at træffe en informeret beslutning, hvorved han træffer en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet.
- 39 Det fremgår i denne henseende af forelæggelsesafgårelsen, at forbrugeren inden vedkommende foretog købet var blevet behørigt informeret om, at den i hovedsagen omhandlede type computer ikke blev solgt uden præinstalleret software, således som det er bemærket i denne doms præmis 35.
- 40 Hvad angår de præciseringer, der er givet til forbrugeren, skal det fremhæves, at det er af afgørende vigtighed for forbrugeren, at han før indgåelsen af en kontrakt informeres om kontraktbestemmelserne og konsekvenserne af denne indgåelse. Det er bl.a. på baggrund af disse

oplysninger, at forbrugeren tager stilling til, om han ønsker at indgå en aftale med en erhvervsdrivende og være bundet af de vilkår, som denne erhvervsdrivende forinden har udarbejdet (dom 30.4.2014, Kásler og Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, præmis 70).

- 41 Inden for rammerne af undersøgelsen af den anden betingelse i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2005/29 tilkommer det således den nationale ret at afgøre – under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, dvs. når en forbruger inden vedkommende foretog købet var blevet behørigt informeret om, at den type computer, der er genstand for salget, ikke blev solgt uden præinstalleret software, og at han derfor i princippet frit kunne vælge en anden type computer af et andet mærke, der har lignende tekniske egenskaber, og som sælges uden software eller med en anden software – om forbrugers evne til at træffe en informeret transaktionsbeslutning er blevet mærkbart indskrænket.
- 42 Henset til ovenstående bemærkninger skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at en handelspraksis, som består i salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, uden mulighed for forbrugeren for at erhverve den samme type computer, der ikke er udstyret med præinstalleret software, ikke som sådan udgør en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2005/29, medmindre en sådan praksis er i strid med kravet om erhvervsmæssig diligenspligt og væsentligt forvrider, eller kan forventes væsentligt at forvride, en gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd i forhold til produktet, hvilket det tilkommer den nationale ret at vurdere under hensyn til de særlige omstændigheder i hovedsagen.

Det første spørgsmål

- 43 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den manglende angivelse af prisen for hvert enkelt softwareprogram i forbindelse med en tilgift, som består af salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, udgør en vildledende handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 4, litra a), og artikel 7 i direktiv 2005/29.
- 44 Det bemærkes i denne henseende, at dette direktivs artikel 5, stk. 4, litra a), bestemmer, at vildledende handelspraksis kan omfatte vildledende handlinger som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 6 eller vildledende udeladelser som omhandlet i direktivets artikel 7.
- 45 Ifølge artikel 7, stk. 1, i direktiv 2005/29 betragtes en handelspraksis nemlig som vildledende, hvis den i sin faktuelle sammenhæng, idet der tages hensyn til alle elementer og forhold og begrænsningerne ved kommunikationsmediet, udelader væsentlige oplysninger, som gennemsnitsforbrugeren har behov for for at træffe en informeret transaktionsbeslutning, og derved foranlediger gennemsnitsforbrugeren eller kan forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som den pågældende ellers ikke ville have truffet. Dette direktivs artikel 7, stk. 4, litra c), bestemmer, at prisen inklusive afgifter skal betragtes som en væsentlig oplysning.
- 46 Det fremgår dermed af ordlyden af sidstnævnte bestemmelse, at prisen på det produkt, der udbydes til salg, betragtes som en væsentlig oplysning, dvs. den samlede pris for produktet og ikke prisen på hver enkelt komponent. Det følger heraf, at denne bestemmelse pålægger den erhvervsdrivende at oplyse forbrugeren om den samlede pris for det pågældende produkt.
- 47 I den foreliggende sag, således som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, er den samlede pris for kombinationen af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, blevet meddelt Vincent Deroo-Blanquart. Den forelæggende ret ønsker ikke desto mindre oplyst – i et konkret tilfælde med en tilgift, der angår en computer og præinstalleret software – om priserne for de forskellige komponenter, som udgør en kombination, der er genstand for en sådan tilgift, kan udgøre væsentlige oplysninger.

- 48 Uanset det forhold, at oplysningerne om dele af den samlede pris ikke findes blandt de oplysninger i artikel 7, stk. 4, i direktiv 2005/29, der betragtes som væsentlige, skal det i denne henseende fremhæves, at en væsentlig oplysning i overensstemmelse med 14. betragtning til dette direktiv er en vigtig oplysning, som forbrugeren skal bruge for at kunne træffe en informeret transaktionsbeslutning.
- 49 Det fremgår desuden af direktivets artikel 7, stk. 1, at spørgsmålet om, hvorvidt en oplysning er af væsentlig karakter, skal afgøres ud fra den sammenhæng, hvori handelspraksissen indgår, og under hensyntagen til alle elementer.
- 50 Som det fremgår af forelæggelsesafgåelsen, var computeren, der var genstand for salget i hovedsagen, i det foreliggende tilfælde under alle omstændigheder imidlertid alene udbudt til salg med præinstalleret software. Henset til besvarelsen af det andet og det tredje spørgsmål udgør en sådan handelspraksis ikke som sådan en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2005/29.
- 51 Henset til sammenhængen i forbindelse med en tilgift, der består af salg af en computer, som er udstyret med præinstalleret software, kan den manglende angivelse af prisen for hver enkelt af disse softwareprogrammer dermed hverken forhindre forbrugeren i at træffe en informeret transaktionsbeslutning eller forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som den pågældende ellers ikke ville have truffet. Prisen for hver enkelt af disse softwareprogrammer udgør dermed ikke en væsentlig oplysning som omhandlet i artikel 7, stk. 4, i direktiv 2005/29.
- 52 Henset til ovenstående bemærkninger skal det første spørgsmål besvares med, at i forbindelse med en tilgift, der består af salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, udgør den manglende angivelse af prisen for hvert enkelt af de præinstallerede softwareprogrammer ikke en vildledende handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 4, litra a), og artikel 7 i direktiv 2005/29.

Sagens omkostninger

- 53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

- 1) **En handelspraksis, som består i salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, uden mulighed for forbrugeren for at erhverve den samme type computer, der ikke er udstyret med præinstalleret software, udgør ikke som sådan en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis), medmindre en sådan praksis er i strid med kravet om erhvervsmæssig diligenspligt og væsentligt forvrider, eller kan forventes væsentligt at forvride, en gennemsnitsforbrugers økonomiske adfærd i forhold til produktet, hvilket det tilkommer den nationale ret at vurdere under hensyn til de særlige omstændigheder i hovedsagen.**
- 2) **I forbindelse med en tilgift, som består af salg af en computer, der er udstyret med præinstalleret software, udgør den manglende angivelse af prisen for hvert enkelt af de præinstallerede softwareprogrammer ikke en vildledende handelspraksis som omhandlet i artikel 5, stk. 4, litra a), og artikel 7 i direktiv 2005/29.**

Underskrifter